

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E FINANCAVE DHE EKONOMISË
DREJTORIA E PËRGJITHSHME E HARMONIZIMIT TË KONTROLLIT
TË BRENDSHËM FINANCIAR PUBLIK
DREJTORIA E HARMONIZIMIT TË AUDITIMIT TË BRENDSHËM

453

10.1.2020

URDHËR

Nr. 4, Datë 10.1 2020

PËR

“MIRATIMIN E DISA SHITESAVE DHE NDRYSHIMEVE NË MANUALIN E AUDITIMIT TË BRENDSHËM, MIRATUAR ME URDHËRIN NR.100, DATË 25.10.2016”

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës të Republikës së Shqipërisë, dhe germës c) të nenit 23, të ligjit nr.114, datë 22.10.2015 “Për auditimin e brendshëm në sektorin publik”, me propozim të Drejtorisë së Përgjithshme të Harmonizimit të Kontrollit të Brendshëm Financiar Publik,

URDHËROJ:

1. Në Manualin e Auditimit të Brendshëm, miratuar me urdhër nr.100, datë 25.10.2016, bëhen ndryshimet dhe shtesat si më poshtë:

Në kapitullin II, pika 2.4. “Llojet e shërbimeve të Auditimit të Brendshëm”, shtohet ky paragraf me këtë përmbajtje, si më poshtë:

Standardi 2110 – Qeverisja

Aktiviteti i auditimit të brendshëm duhet të vlerësojë dhe të japë rekomandime të përshtatshme për përmirësimin e procesit të qeverisjes së njësisë publike për:

- Marrjen e vendimeve strategjike dhe operacionale;
- Mbikëqyrjen e administrimit të riskut dhe kontroleve;
- Promovimi i etikës dhe vlerave të përshtatshme brenda njësisë publike;
- Sigurimi i administrimit efektiv të punës organizative dhe përgjegjësisë;
- Komunikimi i informacionit mbi riskun dhe kontrollin, në sistemet e duhura të njësisë publike; dhe
- Koordinimi i veprimtarive dhe komunikimit të informacionit midis Komitetit të Auditimit/bordit drejtues (në rastet kur një organ i tillë ekziston), audituesve të brendshëm, audituesve të jashtëm, ofruesve të tjerë të sigurdhënies dhe menaxhimit.

Në kapitullin II, pika 2.7.2. “Marrëdhëniet me Inspektimin Financiar”, riformulohet me këtë përmbajtje, si më poshtë:

Standardi 1210 “Aftësia dhe kujdesi i duhur profesional”- A2

Audituesit e brendshëm duhet të kenë njohuri të mjaftueshme për të vlerësuar riskun e mashtrimit dhe mënyrën se si drejtohet ky risk nga njësia publike, por nuk pritet të kenë ekspertizën e një personi, përgjegjësia parësore e të cilit është të zbulojë dhe hetojë mashtrimin.

Audituesit e brendshëm nëse gjatë një angazhimi auditimi konstatojnë parregullsi apo veprime, që në vlerësimin e tyre, përbëjnë vepër penale informojnë me shkrim gjetjen tek drejtuesi i njësisë së auditimit të brendshëm. Drejtuesi i njësisë së auditimit të brendshëm pas analizimit të gjetjes së raportuar nga grupi i auditimit dhe në rastet kur gjykon se parregullsia e evidentuar çon në keqmenaxhim të rëndë financiar, mashtrim, shkatërrim të pronës, shpërdorim të detyrës apo korrupsion, atëherë miraton ndërprerjen e angazhimit të auditimit, vetëm për çështjen për të cilën është konstatuar parregullsia. Ndryshimi i programit të angazhimit, shoqërohet me argumentim të ndërprerjes së procesit të auditimit vetëm për parregullsinë e konstatuar/ për çështje/ngjarje konkrete, pa cënuar angazhimin e auditimit për drejtimet e tjera respektive, sikurse është parashikuar në programin e auditimit.

Në lidhje me sa parashikohet në paragrafin e mësipërm, drejtuesi i njësisë së auditimit të brendshëm informon me shkrim titullarin e njësisë publike. Mbas vendimarrjes të Titullarit të Njësisë Publike, për rastet kur auditimi i brendshëm apo strukturat menaxheriale, kanë konstatuar parregullsi që çojnë në keqmenaxhim të rëndë financiar, vjedhje, mashtrim, shkatërrim të pronës, shpërdorim të detyrës apo korrupsion, informojnë Nëpunësin e Parë Autorizues, ku shpjegojnë proceset e gjurmës së auditimit, së bashku me fotokopje të dokumentacionit të këtyre proceseve. “Informacioni” duhet të jetë hartuar zyrtarisht, t’i referohet ngjarjes që mund të jetë objekt inspektimi financiar publik dhe jo raporteve të plota të auditimit të brendshëm apo menaxhimit financiar dhe kontrollit.

Struktura përgjegjëse për Inspektimin Financiar Publik, shqyrton dhe analizon këtë informacion dhe njofton me shkrim Nëpunësin e Parë Autorizues për fillimin ose jo të procedurës së inspektimit financiar publik. Nëpunësi i Parë Autorizues merr vendimin për fillimin/mosfillimin të inspektimit financiar publik/inspektim paraprak në referencë të Ligjit të Inspektimit Financiar Publik nr.112/2015, si dhe akteve nënligjore në zbatim të tij.

Procedurat administrative të parashikuara në Kodin e Procedurës Administrative në fuqi përcaktojnë hapat e raportimit të dyshimeve për mashtrim tek autoritetet e ngarkuara me ligj, për trajtimin dhe hetimin e rasteve sipas rrethanave dhe provave të paraqitura.

III. Në kapitullin II, Formatin Standard 1 “Modeli i Kartës së Njësisë së Auditimit të Brendshëm”, shtohen këto paragrafë me këtë përmbajtje, si më poshtë:

Në pikën 1 “Objekti i kartës së auditimit të brendshëm”, shtohen:

Karta e Auditimit të Brendshëm është një dokument zyrtar i cili përcakton qëllimin, autoritetin, dhe përgjegjësitë e veprimtarisë së auditimit të brendshëm. Ky dokument përforcon pozicionin e veprimtarisë së auditimit të brendshëm brenda njësisë publike, autorizon drejtuesin dhe stafin e njësisë së auditimit të kenë të drejtën dhe përdorim të pakufizuar mbi çdo dokument dhe informacion zyrtar, prona dhe personel, të cilat kanë lidhje me performancën e angazhimit, si dhe përcakton objektin e veprimtarive të auditimit të brendshëm. Komiteti i Auditimit/Bordit drejtues (në rastet kur një organ i tillë ekziston) dhe titullari i njësisë publike ka të drejtën për aprovimin përfundimtar të kartës së auditimit të brendshëm.

Në objektin e kartës së auditimit të brendshëm, sikurse parashikohet në ligjin e auditimit të brendshëm, duhet të përfshihen shërbimet e sigurimit dhe shërbimet e këshillimit, të cilat i ofrohen

njesisë publike. Në rastet kur shërbimet e sigurisë dhe shërbimet këshillimit i ofrohet palëve jashtë njesisë publike, atëherë lloji i këtyre shërbimeve, duhet të përcaktohet gjithashtu në kartën e auditimit të brendshëm.

IV. Në kapitullin IV, pika 4.1.11. Hapi 10: “Përgatitja e projekt raportit të auditimit të brendshëm dhe raportimi i gjetjeve të auditimit të menaxhimi i njesisë”, shtohet paragrafi me përmbajtje, si më poshtë:

Standardi 2450 - Opinionet e Përgjithshme

Kur lëshohet një opinion i përgjithshëm lidhur me vlerësimin e fushave/sistemeve të njesisë publike, auditimi i brendshëm duhet të marrë në konsideratë strategjitë, objektivat dhe risqet e njesisë publike, si dhe pritshmëritë e menaxhimit të lartë, Komitetit të Auditimit/bordit drejtues (në rastet kur një organ i tillë ekziston) dhe palëve të tjera të interesuara. Opinioni i përgjithshëm duhet të mbështetet në informacion të mjaftueshëm, të besueshëm, të duhur dhe të dobishëm.

V. Në kapitullin IV Formati Standard 2 “Deklarata e pavarësisë së audituesit”, ndryshohet dhe emërtohet sipas kësaj përmbajtje, si më poshtë:

Formati Standard 2 - Deklarata e Konfliktit të Interesit të Audituesit të Brendshëm.

Në të gjithë paragrafët e Manualit të Auditimit të Brendshëm, ku është përdorur termi “Deklaratë e pavarësisë së audituesit”, ndryshohen në “Deklarata e Konfliktit të Interesit të Audituesit të Brendshëm”.

VI. Në kapitullin IV Pika 4.1.12 Hapi 11: Raportet e auditimit dhe plotësimi i plan veprimit nga njësia e audituar, pas shprehjes “Raportet e Auditimit të Brendshëm duhet të përdorin të njëjtin format, si më poshtë” ndryshohet formati i raportimit sipas përmbajtjes, së mëposhtme:

Ky format do të përdoret nga Njësitë e Auditimit të Brendshëm duke filluar nga data 1 Shtator 2020¹.

MODEL I SUGJERUAR I STRUKTURËS SË RAPORTIT TË ANGAZHIMIT

Qëllimi i të gjithë raporteve të auditimit të brendshëm është:

- Informimi i menaxhimit të njesisë mbi punën e bërë në njësinë publike;
- Raportimi i gjetjeve dhe konkluzioneve nga puna e bërë në njësinë publike;
- Dhënia e rekomandimeve konstruktive që do të ndihmojnë njësinë të përmirësojnë veprimtarinë e saj;
- Dhënia e opinioneve për funksionimin e sistemeve të kontrollit të brendshëm.

Kur shkruhet një raport, gjëja kryesore është që të shihet më parë për evidencën – kujt i drejtohet raporti dhe se çfarë niveli dhe detaje informacioni do të përmbajë?

Raportet e Auditimit të Brendshëm duhet të përdorin të njëjtin format, si më poshtë:

¹ Sugjerohet që Njësitë e Auditimit të Brendshëm në ministrinë e linjës të fillojnë aplikimin e këtij formati raportimi që nga Janari 2020.

1. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Përmbledhja ekzekutive duhet të përfshijë:

- ✓ një përshkrim të shkurtër të subjektit, fushës/sistemit që u auditohet, objektivave, qëllimit dhe periudhën kohore;
- ✓ rezultatet e auditimit, përmbledhje e gjetjeve, konkluzioneve dhe rekomandimeve kryesore;
- ✓ opinion mbi vlerësimin e sistemeve të kontrollit të brendshëm.

2. HYRJE

Hyrja duhet të paraqesë informacion mbi fushën e auditimit, bazën ligjore, arsyen e auditimit, kush e ka kryer auditimin dhe kur.

3. METODA E AUDITIMIT

Përfshin përshkrimin e metodave dhe teknikave të përdorura për përmbushjen e objektivave të auditimit dhe të përcaktuara në programin e miratuar të auditimit.

4. GJETJET, KONKLuzionET DHE REKOMANDIMET PËR ÇDO SISTEM

Përfshin një përshkrim të funksionimit të sistemit/fushës së audituar. Gjatë hartimit të raportit, audituesit duhet të trajtojnë në seksione të veçanta sipas çështjeve dhe problematikave të trajtuara, me qëllim që përdoruesi ta ndjekë lehtësisht raportin e auditimit.

Gjatë trajtimit të gjetjeve audituesit duke njohur mirë sistemin, duhet të trajtojnë shkaqet e problematikave (mangësitë e evidentuara), ndikimin (impaktin) në funksionimin e sistemeve të kontrollit të brendshëm, për adresimin e zgjidhjeve konkrete, nëpërmjet rekomandimeve të qarta, konkrete dhe të zbatueshme. Trajtimi i drejtimeve të auditimit, të përcaktuar në programin e miratuar, për secilin sistem, në raport do të paraqitet si vijon:

Sistemi _____:
(Emërtimi i sistemit ose fushës e cila trajtohet nga grupi i auditimit).

Gjetjet për sistemin _____ do të trajtohen sipas formatit të mëposhtëm:

Titulli i Gjetjes: (zakonisht lidhet me fushën/sistemin e veprimtarisë ku është konstatuar gjetja)

Nr. i Gjetjes _____	
Subjekti i Audituar	Departamenti/Drejtorja/Sektori, njësitë shpenzuese të varësisë ku kryhet angazhim auditimi
Njësitë/ subjektet e interesuara nga gjetja	<ul style="list-style-type: none">• Institucioni në të cilën Departamenti/Drejtorja/Sektori, funksionojnë si pjesë e strukturës organizative të njësisë publike;• Institucioni qëndror nga i cili ka varësinë administrative subjekti i audituar.

Përmbledhja e bazës ligjore	Kuadri rregulator mbi të cilin do të verifikohet përputhshmëria e funksionimit të sistemit. (psh. Ligji “Për prokurimet publike” dhe aktet nënligjore në zbatim të tij).
Përshkrimi i gjetjes	Audituesi duhet të përshkruajë në këtë seksion, në mënyrë profesionale, me shpjegime të qarta, por jo me detaje të pa nevojshme, gjetjen e evidentuar, shkaqet dhe efektet në veprimtarinë e njësisë së audituar, duke konkluduar në dhënien e opinionit mbi funksionimin e këtij sistemi dhe duke orjentuar subjektin drejt zgjidhjeve të duhura. Çdo gjetje duhet të përmbajë elementët e mëposhtëm: Situata: Përshkrim i situatës së gjetur Kriteri: Baza ligjore kundrejt së cilës krahasohet situata e cila paraqet parregullsi Ndikimi/Efekti: Pasoja që ka ardhur si pasoje e shmangies, në tregues sasiore dhe cilësorë (pra shkelje me ndikim financiar ose jo) Shkaku: Përse ka ndodhur dhe është kjo situatë
Vlerësimi i nivelit të riskut (i lartë, i mesëm, i ulët)	Bazuar në opinionin e mësipërm, audituesit me gjykimin profesional do të përcaktojnë nivelin e riskut për këtë sistem.
Konkluzioni	Audituesi duhet të përshkruajë shkaqet dhe ndikimin që ka pasur kjo gjetje në funksionimin e sistemit.
Rekomandimi	Rekomandimi do të përfshijë sugjerimet e audituesve për përmirësimin e funksionimit të sistemit të kontrollit të brendshëm në të ardhmen.
Afati i fundit për zbatimin e rekomandimit	Për tu kompletuar në kohën e hartimit të Raportit Përfundimtar
Statusi i rekomandimit	(Për tu kompletuar mbas fazës së observacioneve) Ky status përmbledh pranimin ose jo nga pala e audituar.

Opinion i Përgjithshëm mbi funksionimin e sistemit:

Kjo mënyrë e raportimit do të trajtohet për çdo sistem/fushë të vlerësuar, nga i cili kanë rezultuar gjetje (shkelje të procedurave ligjore dhe financiare, me/ dhe ose pa dëm ekonomik.).

Për sistemet /fushat e audituara, nga të cilat rezultatet e vlerësimit të funksionimit të sistemeve të kontrollit të brendshëm kanë qenë efektive (pozitive), audituesit për këtë sistem të vlerësuar të shprehin opinionin dhe konkluzionin përkatës.

5. Aneksi 1

PËRMBLEDHËSE E REKOMANDIMEVE

Në fund të raportit përmbledhen të gjitha rekomandimet e dhëna për subjektin e audituar, i cili në bazë të tyre harton plan veprimin përkatës.

Nr.	Rekomandimet	Niveli i Riskut
1		
2		
3		

6. Aneksi 2

OBSERVACIONET

Ky aneks plotësohet nga grupi i auditimit pas fazës së njohjes së subjektit të audituar me projekt raportin e auditimit dhe reagimit zyrtar të palës së audituar mbi gjetjet dhe rekomandimet e lëna.

Observacionet mbi vlerësimin e Sistemit: _____

Observacioni i Gjetjes nr. ____	Subjekti i audituar, mbështetur në gjetjet, për të cilat ka kundërshtime, mund/duhet të paraqesë me shkrim komentet/arsyetimet të shoqëruara me dokumentat përkatëse, që provon këtë arsyetim.
Konkluzion përfundimtar i auditueve për gjetjen	Audituesit do të shprehin shkurt komentet/opinionin mbi qëndrimin aprovues ose kundërshtues të të audituarve, mbi gjetjet, konkluzionet dhe rekomandimet duke dhënë argumentat e bazuara në kuadrin ligjor (specifik) mbi të cilin është ngritur dhe funksionon sistemi.
Rishikimi i statusit të gjetjes	Grupi i auditimit, pas procesit të shqyrtimit, vlerësimit dhe trajtimit të kundërshtive nga pala e audituar, të lërë gjurmët e ndryshimit dhe të pasqyrojë në Raportin Përfundimtar, marrjen në konsideratë dhe reflektimin mbi rishikimin e statusit të gjetjes.
Rishikimi i nivelit të riskut	Bazuar në opinionin e mësipërm, audituesit me gjykimin profesional do të përcaktojnë nivelin e rishikuar të riskut për këtë sistem
Observacioni i Gjetjes nr. ____	
Konkluzion përfundimtar i auditueve për gjetjen	
Rishikimi i statusit të gjetjes	
Rishikimi i nivelit të riskut	

VII. Ky urdhër hyn në fuqi në 1 Shtator 2020, me përjashtim të përcaktimit në pikën VI.

 MINISTËR
Anila Denaj